

পাগল—পাগল।

কি কৰ বিধুতা তোৱে কপালে পাগল
মোনাৰ মহসাই আছি পাগল বিহুতা

শ্রীনটেলভূষণ ঘড়ুমদাৰ কলক

পাগলবিমুষাটা হইতে

মুকালিত।

কলিকাতা।

১০—১২ বামতনু এন্ড সৈ

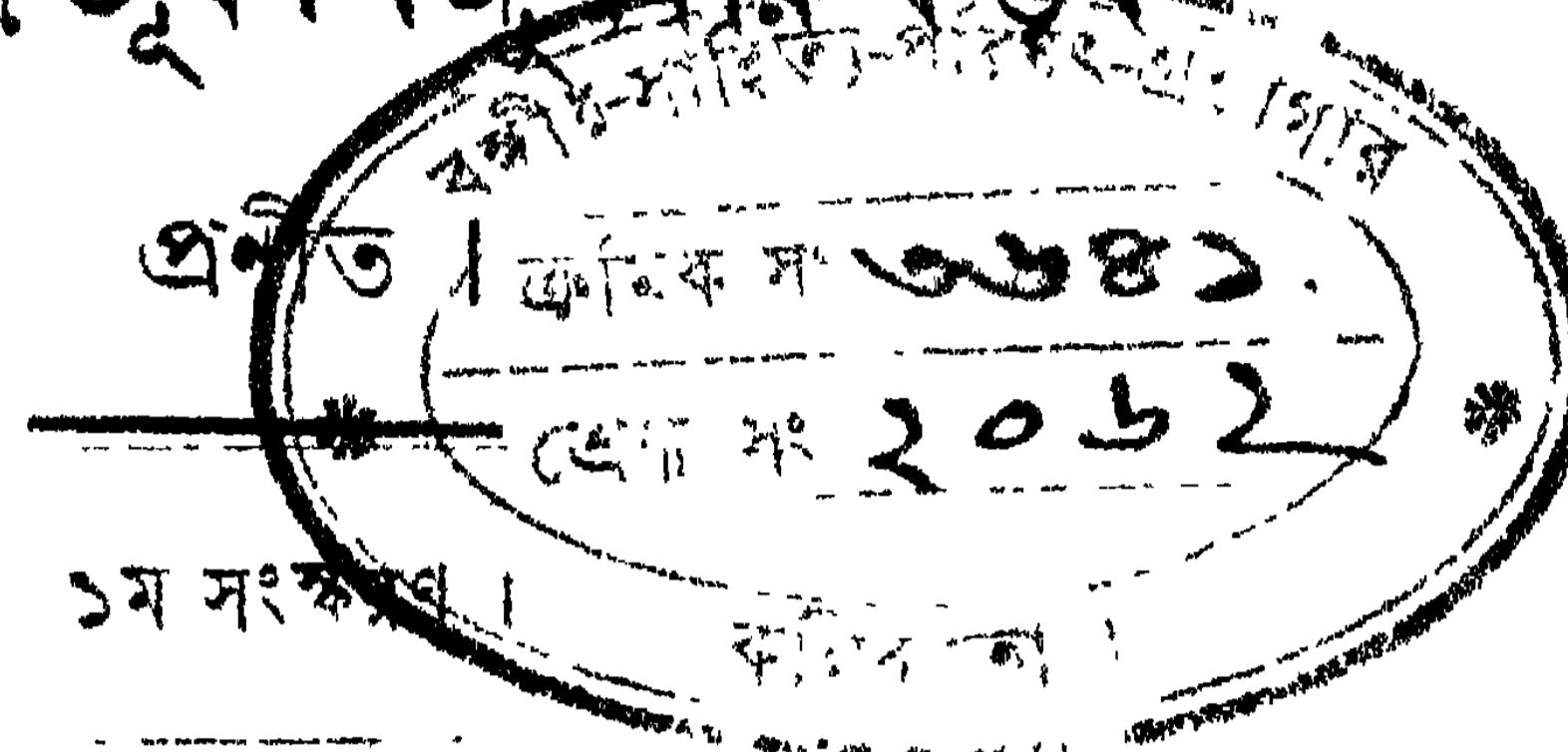
মোৰ খেমে

শ্রীপূর্ণচন্দ্ৰ দহুৰ হাজাৰা মুদ্রিত।

১৯২২ মার্চ

ପ୍ରେମ—ପାଗଳ ।

ଆନିଟେଲ୍‌ବୁଷଣ ସଜ୍ଜାନ କବତ୍କ

ପାଥୁରିଯାଘାଟା ହିତେ

ପ୍ରକାଶିତ ।

କଲିକାତା ।

୩୬—ନଂ ରାମତଙ୍କୁ ବନ୍ଦର ଟାଟି

ଷୋଷ ପ୍ରେସେ

ଅମୃତଚନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦର ହାରା ମୁଦ୍ରିତ ।

୧୯୯୨ ମାର୍ଚ୍ଚ ।

ଶୁଲ୍ଯ ଚାରି ଆନା ମାତ୍ର ।

উৎসর্গ

পূর্ণেন্দু নিষ্ঠালহৃদয় ।

শ্রীল শ্রীযুক্ত কুমার প্রমোদ কুমার ঠাকুর
বাহাদুর বশিষ্ঠ বরেন্দু ।

যে নদে লহরী দোলে

সরোজিনী সদা খেলে,

মুক্তার শুক্রি ঘার গড়ে আলো করে,

শৈবালও ভাসিয়া থাকে তাহার উপরে ;

যে জগতে শশী ভাসে,

সৌদামিনী কাঁপে ভ্রাসে,

শাখে বসে পিক গায়,

বাতাসে ফুল নাচায়,

তপন তারকা হানে

শিশু মুখে ঢল ঢলে,

নবীনার মুছ হাঁসি,

নৃত্য করে কেকাভাষি,

সে অঙ্কাণে জোনাকীকি কিছু শোভা করে না,

শুক্র কাট বলে তারে শুর্থিবী কি ধরেনা ?

কামিনী কোমল করে,

হীরা-বলা শোভা করে,

শতের বলয় তারা তার মাঝে পরে না ?

তাহাতে কি মানবের কিছু নন হরেনা ?

যে করে দারিদ্র হংখ কর বিমোচন,

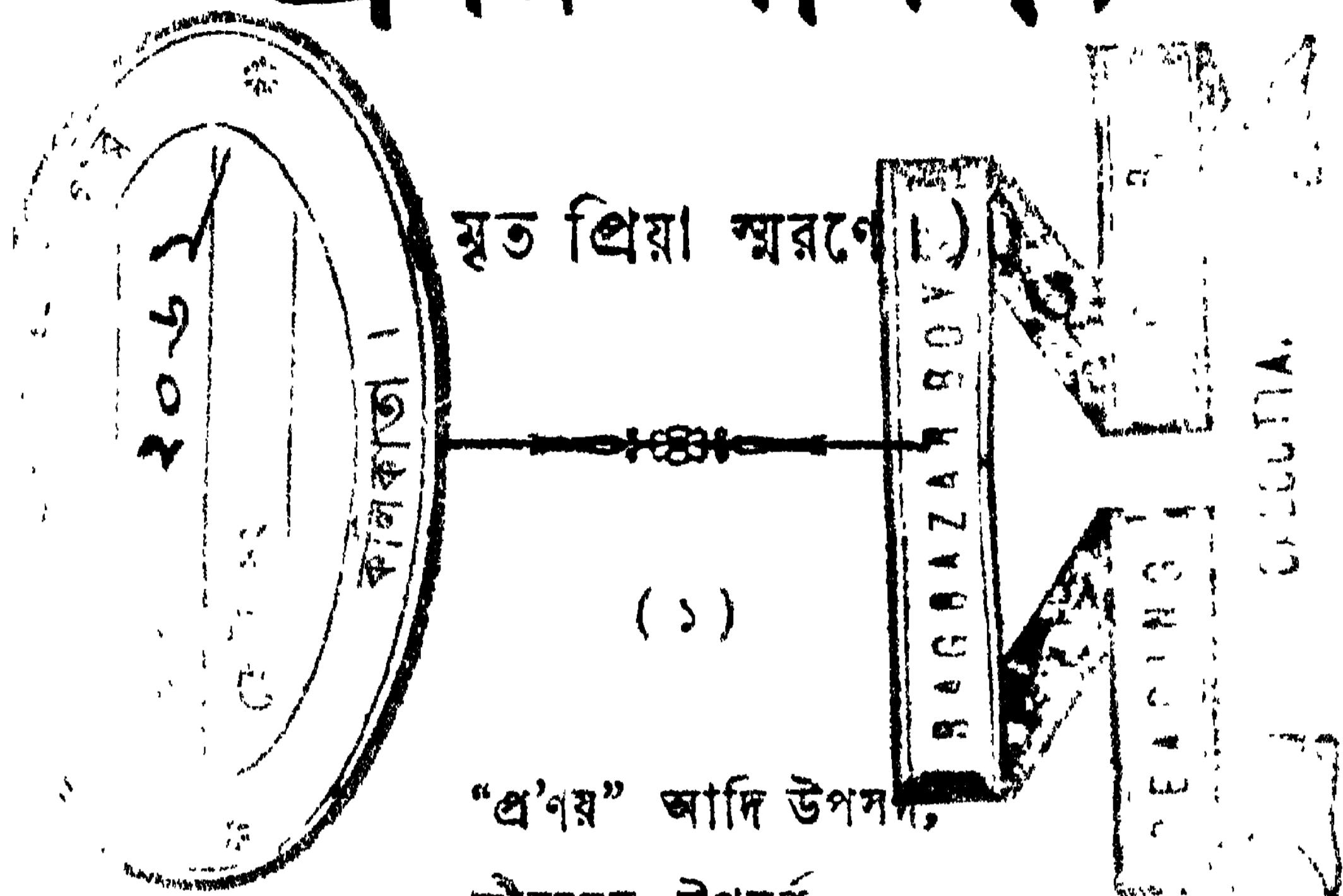
সে করে পাগল আমি করিন্তু অর্পণ ।

কি জানি কি নাম আমার !

ଶ୍ରୀ ଶୁଦ୍ଧି ।

ପୃଷ୍ଠା	ପଂକ୍ତି	ଅଞ୍ଚଳ	ଶବ୍ଦ
୧	୧୨	ଆନନ୍ଦାକାଶ	ଆନନ୍ଦାକାଶ
୮	୧୩	ହାସିଛେ	ହାନିଛେ
୧୧	୧୨	ଏତେକ	ଏକେତ
୧୨	୫	ବାଜ	ବାଜୁ
୧୩	୨୦	ନାଶତେ	ନାଶିତେ
୧୯	୧୬	ଚାନ୍ଦ	ଚାନ୍ଦ
୨୦	୧୦	ପୁରୀ	ପୁରୀ
୨୫	୨	ମହତ୍ଵ	ମହତ୍ଵ
୨୬	୧	ପ୍ରେମ-ପୁରିକ	ପ୍ରେମପୁରିକ
୨୭	୧୬	ପ୍ରିୟା	ପ୍ରିୟେ
୨୮	୫	କ୍ଲପିନୀ	କ୍ଲକ୍ଷ୍ମିନୀ
୨୯	୮	କରେ	ଥରେ
୩୦	୧୬		

ପ୍ରଣୟ-ପାଗଳ ।

“ପ୍ରଣୟ” ଆଦି ଉପସ,

ଜୀବନେର ଉପସର୍ଗ ;

ବିନାଶିଲ ମବ ସର୍ଗ,

ତୁ କି ଲୁଧରେ ସ୍ଵର୍ଗ ପ୍ରଣୟ ମହିତେ ?

ଯର ଧରୀ କିଛୁ ନୟ,

ମନ ନୟ, ପ୍ରାଣ ନୟ,

ଆମି ନୟ, ଦୈବ ନୟ,

ଏହିଗତେ କି ମସକ କ୍ରାହାବ ମହିତେ !

(୨)

ଏହି କି ତାମଦୀ ନିଶି !

ନା ! ଏ ଦେଖି ପୌର୍ଣ୍ଣ ମାସ-

ମରି ଆହା ! ହାସି ଶଶୀ ଶିଶୁଲଯେ ଥେଲିଛେ ;

କି ଅନ୍ଧ୍ୟ ସର୍ଗ ତାଜି ଘନକାହେ ଆନିଛେ ।

প্রেম-পাগল।

(৩)

ইহা কি তারকাংলী !

(না) প্রিয় পারিজাত কলি !

এ কি কথা ! কি কহিলি, প্রিয়া ! প্রিয় পারিজাত
কি বলিলি ! বল পুনঃ ! শুনি এ অস্তর সাত,
শুনিবনা ! একি অঁধি, কয়িস্যে অশ্রু পাত ?

(৪)

আচা কি কৌমুদী ভাতি !

না ইহা ভানুর জ্যোতি ?

কাপিতেছে কাপাতেছে, জালাতেছে জলিতেছে চিতে,
এহেন ভীষণ স্থান আছেকি মহীতে ?

(৫)

একি অকস্মাতঃ ।

হয় উক্ষাপাত !

দিনু মাথাপাতি এই, নির্ভয় অস্তরে,
জ্বদীশ ! কেল উহা মাথার উপরে ।

(৬)

(উঃ) দেখ কাপিছে মেদিনী,

বিষ উগারিছে ফণী.

ধরিয়া অথবে ওই কাপিছে বাসুকী ;
এ জগতে মম সম আছে, কি অমুখী !

(৭)

এস এস তুরা করি,

ଓই ସ୍ଥାନ ପରି ହରି,
ଦେବାଦେଶେ ଦେବ ଅସ୍ତ୍ର, ଆଶୁନ ମାର୍ଜନୀ,
ନା ଆସିଲେ ବିଦି ଆଜ୍ଞା ଲଜ୍ଜିବେ ଏଥିନି ।

(୮)

ହୃଦକ ମହା ପ୍ରଲୟ,
କି ! ପ୍ରଲୟ ! ସବ ଲୟ !

(ଏ) ହତତାଙ୍ଗା ହୋକ୍ ଲୟ,
ଏଥିନି ହୃଦକ, ଆର କି ହଇବେ ଧାକିଲେ :

ତବେତ ଜୁଡ଼ାବେ ବୁକ,
ସୁଚିବେ ସକଳ ଦୁଃଖ,
ହେରିବ ତାହାବ ମୁଖ,

କାହା ମୁଖ ! କେ ଦେଖେ ! ଛିଲ କେ ! କୋନ କାଲେ !

(୯)

ହେ ଶତ ଶୃର୍ଯ୍ୟାଦିର,
ଉଥଳ ମକରାଲୟ,
ଏମ ବଞ୍ଚାବାତ ଚଯ,

ଉଗାର ଅନନ୍ତ ଗବଲ କାଣ

ପୁଡ଼ିବ, ଡୁବିବ,
ଉଡ଼ିବ, ମରିବ,

ଏ ଚେଯେ ଆମାର ତାହା କତଞ୍ଚିତ୍ତାଳ : (ବଲିନ କେମନେ)

(୧୦)

ଏକି ହାଲ ! ପୁନଃ ଏକି !
ସବ ଯେ ନିଷ୍ଠକ ଦେଖି !

প্রণয়-পাগল ।

একি ইন্দ্র জাল ! জীবনের মরীচিকা !
এখন ধৱণী কেন শান্তি অট্টালিকা !

(১১)

উন্মত্ত বলিবে লোকে ?
হইলু কি শুধে শোকে ?
হইব না কেন ? অবশ্য হইব,
উন্মাদ হইতে যে সব চাই,
সকলিত আছে, বিরাজিত এতে,
অভাব ইহাতে কিছুই নাই ।

(১২)

সহসা আবার একি !
না এ বিভীবিকা দেখি !
শত শত চোর, আনিছে ছুটিয়া。
মারিছে আমার মাথে;
মরায় খড়গ আঘাত ? কাপুরুষ আমি ?
নাহি কি বল এ-হাতে ?
”

(১৩)

কে হইল, কিবা চোর ;
ডাকাত সে নৱ চোর ,
হৃদয়ের মণি চোর;
নিশ্চম অস্তক সে যে শুভ বিচারিক
যার বিধানেতে বাঁধা মর্ত্য, বুন্দাইক ।

(১৪)

ହଦୟ ପିଞ୍ଜରେ
ମୋଣାର ପିଞ୍ଜରେ ,
ପୁଷେ ଛିନ୍ହ ଶୁକ, କତଇ ଆଦରେ ଛିଲ,
ଓଇ ଚୋର ବେଟା, କାଳ ତମିଶ୍ରାୟ,
ପିଞ୍ଜର ଭାଙ୍ଗିଯା ନିଲ ॥

(୧୫)

କତ ଯେ ପଡ଼ିତ,
ଏନ କେଡେ ନିତ,
ଅନ୍ଧୁଜ ମଞ୍ଜରି , ଛିଡିଯା ଆମ୍ବାୟ ,
ଡାକିତ ମଧୁବ ବୋଲେ;
ଉଡ଼ିତ, ପଡ଼ିତ, ଝୁଖେ ମୁଥ ଦିତ,
ବମିତ ଆସିଯା କୋଲେ ;

(୧୬)

କି କୁପେ ଧରିବ,
କୋଥାୟ ପାଇବ,
ସବେ, ଦେଶେ, ବନେ, ଗୁଜିଲିମ କତ,
ଅବନି, ଅଚଳ, ଜଲେ,
ଅବୋଧ କୃତାନ୍ତ ! ପିଞ୍ଜର ବାଧିଯା,
ଶୁକଟି ଲଈଲି ଛଲେ ?

(୧୭)

ଏକିରେ ହଇଲ, -
ଚିନ୍ତା ଉପଜିଲ,
କେ ବଲି ବେ କେନ ଭାବି କାହାର କାବଣ !

ଅଣ୍ଠା-ପାତଳ ।

ତୁଳିଯାଇଁ ସାରେ ତାଙ୍କାବନା କେମନ ।

(۴۶)

বলিব এখন,
ভাবি যে কারণ,
দহে চিত্তা জুরে
যথনই বলিতে যাই,
কে যেন আসিয়া,
কহিতে ক্ষমতা নাই।

সকল শরীর,
বদন চাপিছে,

(୧୯)

(२०)

ରସାଲା ହିବେ ଚେଦ,
ଧନ, ମାନ, ଆଣ, ମନ, ଦମ୍ପତୀ, ଶୁଖ, ହଦୟ,
ସବ ଚେଦ, ଏ ଜୀବନେ କିଛୁତେହି ଯୋଗ ନଥି ।

(୨୧)

ଓହି ବୁଲ ବୁଲ ପାଥି,
ଡାକିଛେ ଆମ ନା ଦେଖି,
ଦେଖିବ ନା ଦୂରହରେ, ଶୁନିବନା ବଜୁନାଦ
ବାତାସେତେ ବୀଣା, ବାଁଶରୀ ବାଜିତ,
ପୂର୍ବାରେଛି ମମ ଶ୍ରତିର ସାଧ ।

(୨୨)

ଓହି କାଳ-ରାତ୍ର,
ଆସିତେଛେ, ଉତ୍ତ,
ପୂର୍ଣ୍ଣିମା (ଆମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା) କାଂପିଛେ,
ନିଭିଲ ମଧୁର ହାନି !
କାନ୍ଦିଲ ଚକୋର, ହାସିତେଛେ ପୁନଃ
ଦେଖିଯା ଉଠିଲି ଭାସି ।

(୨୩)*

ଆମାର ଲେ କହି !!!
ଉଠିତେଛେ ଓହ,
ଓ ଦେଖି ଶଶାକ, ମୁଗାକ ଶରୀରେ ;
ସବ ସେ ଅନ୍ଧାର ମଯ,
ଏ ଆକାଶ ଥାଲି, ଉଠ ଚାନ୍ଦ, କନ୍ତ
ଚକୋରେର ଆଣେ ମଯ ।

ଅନ୍ଧମୁଖ-ପାଗଳ ।

(୨୬)

ବିଜଳି ସୋଜନା କରି ,
 ରାମ ଧରୁ କରେ ଧରି ,
 ସନ ଛହକାରେ , ବାହିରିଛେ ସନ ,
 ଚମ୍ଭ ନିଯା ଅଗଣନ ;
 ବିଚିତ୍ର ପତାକା , ବରଜାନ୍ତ୍ର ଧବି ;
 କର ମୋରେ ନିର୍ଯ୍ୟାତନ ।

(୨୫)

ଦୁଃଖ ମେଘ ? ଆହଁ ,
 ଦିବିନା ଆମାର
 ଜୀବନ-ତପନେ କର ବିଷ୍ଟାରିଯା
 ଉଦିତ ଆନନ୍ଦକାଶ ?
 ବିଶୁଦ୍ଧ ହବେନା ଆର ?
 ସୂଚିବେନା ଅନ୍ଧକାର;
 ମେଘେତେ ଯାରିବ ମେଘେ , ଚପଳା-ଶୋଣିତ ବବେ
 ଶୁଥେର ଝଡ଼େତେ ହବେ ଦୁଃଖ - ମେଘ ନାଶ ।

(୨୬)

ତୁହି ନା ମାଧ୍ୟବ !
 ଦୂର ହରେ ତବ
 ଅନୁଚର ଲରେ ; ନାବୁଦ୍ଧି ପ୍ରାବିଟ;
 ନା ଦେଖି ବରଦା କାଳ ?
 ତୁହି ଯାମ ! ଶତ ଯୁଗ ! ତୁ ଗେଲ ନା ରେ !
 ଆମାର ବରଦାକାଳ ।

(୨୭)

କେନ ରେ ଜନନୀ ,
ଶ୍ରୀଷ୍ଟ ଦାରିନୀ !

ଅଭାଗାର ପ୍ରତି ସଦୟ ହଇଲେ ,
ନିଭାତେ ଦାସେର ଜାଳା ?

[ସ୍ଵପ୍ନେ]

(୨୮)

ଏଟ ସେ ଆସିଛେ ପ୍ରିୟେ !
ତାହୁଲେର କୌଟୀ ନିଯେ,
ଏମ, ଦାଡାଇନ୍ତି, ଜୀବନ ତୋଷିଣି ।
ଆଲିଙ୍ଗନ ଦାଉ ବୁକେ,
ଏମ ଏକ ବାର, ଡୁମୁରେର କୁଳ
ଚୁମ ଦିବ ଟାଦମୁଖେ ।

=୯

“ବୀଚିଲାମ୍ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର”
ଦେଖେ କଞ୍ଚକ ପର,
ତୁମି ମେ ପରମ ନିଧି, • ଉଚ୍ଛାକରେ ନିରବଧି
ଧରିଯା ତୋମାର କର୍ତ୍ତ ଗୁମରେ ବେଡାର
ନୟନ ଚାବେ ଯଥନ, ଖୁଲିଯା ଦିବ ତଥନ,
ଅମନି ମାରିବ ପାଛେ ଚୁରି କରେ ମେଯ ।”

(୩୦)

ପ୍ରିୟେ ! ଏତ କୁଣ ଭୂଲେ,
କେମନେ କୋଥାର ଛିଲେ,

কঠিন অস্ত্রে,
বাতনা ভাবনা সংয়ে;
শরীর রাখিয়া,
গিরাছিলে দেখ লয়ে।

(৩১)

অস্ত্র রঞ্জন,
অদয় রতন,
কণ না হেরিলে,
আৱ কি ছাড়িতে পাৰি ?
চল প্ৰগ্ৰিমি !
আনন শশাঙ্ক হেবি।

(৩২)

প্ৰেমের আসন্ন পাতি,
প্ৰয়েৱ মালা গাঁথি,
বদাৰ, দোলাৰ.
মানস সাগৱে,
কে তাৰে সন্তুষ্টি কৱে।

(৩৩)

শুক হৃদি - পদ্ম পাশে,
মন মধুকৰ বদে,
এই তব শুখ
আশে, পৱিমলা ভাবে;
এই গুৰু বহ
টানিছে বনন;

କିନ୍ତୁ ପେ ଠେକାବେ ମବେ ।

(୩୪)

ଓହି ଶୁନ ପୋଡ଼ା ପିକ,
‘ଦେକେ କରେ ଦିକ୍ ଦିକ୍,
ବଲେ’ ‘ବଉ କଥା କଉ’, କରିଓ ନା ମାନ;
ଚିକୁରେର ଫଂଦ କରେ, ଏଥିନି ସରିବ ତୋରେ,
ଜାନିବି କତ ସାତନା ଜୁଡ଼ାବେ ଏପ୍ରାଣ ।

(୩୫)

କୁଲେର କାନ୍ଦୁକ ଧରି,
କୁଲତୃଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି,
ବୁନେର ବନନ, ଭୂଷଣେ ସାଜିଯା
ଓହି ଦେଖ ପକ ଶର !
ଡିନ୍ଦିତ ହଇବା । ମଜୋରେ ଏବୁକେ,
ହୀନିଛେ କୁଲେର ଶର ।

(୩୬)

ଏକେତ ବାସନ୍ତ ନିଶି,
ତାହେ ପୁର୍ଣ୍ଣାବ୍ର ଶଶୀ,
ଲଜ୍ଜାବତୀ ମତୀ ଆନନ ଦର୍ଶନେ,
ଚକୋର ଶୁଭ୍ରିତ ହେବି ;
ଚଲ କୁଲବନେ, କିକାଜ ଏଥାନେ,
ବସନ୍ତ ଉତ୍ସବ କବି ।

(୩୭)

ନୟ କିମ୍ବଲରେ ସାଜି,

ପ୍ରଗମ୍ବ-ପାଗଳ ।

ଫୁଲ କଲେ ତରୁ ରାଜି,
ହାନିଛେ କେମନ ଦେଖ ବମ୍ବ ବାସରେ ,
ଅହୁଲୀ ଅକୁଣ୍ଡ ଦେବୀ ହେରି ଆପନାରେ ।

(୩୮)

ଏତେକ କୁମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟ,
ପରେଛ ଆବାର ତାର,
ଫୁଲ ଗହନାର ୨ କାଙ୍କନ ଥୋପାର !
ସୁତି ଗାଁଥି ମିଥେ ସିଂଧି ,
କାନେତେ ଝୁମକା ଗାନ୍ଦା ଗନ୍ଧରାଜ,
ଗାଲେ ଗୋଲାବେର ହିତି,

(୩୯)

ନୌଲ କୋକନଦ ଦଲେ
ଆଁଥି ଛୁଟି ଚଲ ଚଲେ,
ଅଧର ଜ୍ଵାର ! ନାସାତିଲ ଫୁଲ,
ମଲିକା ନଳକ ତାହ,
କୁଲେ ଦନ୍ତ, ବାତି, " ମାଲତି-ମେଫାଲି
ବକୁଲେ ହାର ଗଲାର ।

(୪୦)

ଅତ୍ସୀ ବିକସି ଅଛେ,
କାଂଚା ଶୁବର୍ଦେଶ ରଙ୍ଗେ
ଶୋଭିଛେ, କେମନ କରବୀର ଫୁଲ
ତାବିଜ ଶୁଣାଳ ଭୁଜେ ;
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ବାଜି ; ଅଶୋକ କକ୍ଷଣ,

ବାଲା କକକଳି ମାତ୍ରେ ।

(୪୧)

କରେ କର ପଦ୍ମ,
ପ୍ରକୃତ ହୁମୁଦ ,
ପାଟଟ ଅଜୁଲି, ଚମ୍ପକେର କଳି,
ବଜନ ଅଜୁରୀ ତାର,
ବନ୍ଧବଙ୍କଳେ ଖେଳେ କଟପେର ତରମେ
କମଳ କଲିକା ବାସ ।

(୪୨)

ଅଶ୍ରମାଜିତୀ ହୁକାଳା,
କାନ୍ଦିନୀ ହୁହମ ବାଲା,
କଟିତେ କିଛିନୀ, ଚାଙ୍ଗ ଚଞ୍ଚାର
ଶୋଭିଷେ ବୋହିଷେ ଯନ;
ରାମ ରତ୍ନ ଉଦ୍‌ଧାର, ରଜନୀ ପଟ୍ଟକେତେ,
ପାଦୋକ୍ତ ହଁ ଚରଣ ।

(୪୩)

ହାଡ଼ି ଏ ଉଦ୍‌ୟାନ,
କୋଥା ପାବ ହାନ,
ହୁଲିବନା ଫୁଲ, ଅଲାହ ଆକଟେ
ଏମ ଥିଲେ ଖେଳାକରି,
ବୀଣାରୀ ବାଲାବ, ମାତ୍ର ବୀରେ ଥିଲେ,

[୯]

কৃত্তীয়ে নৱমে হেরি ।

(৪৪)

ওই বে অভাবী ভাৱা,
পৰ স্মৰণে শোকাতুৱা,
উঠিতেচে, বৰাঙ্গিনি ; চন্দনেৰ শিরে,
কঠ কোকিলেৰ কুহ,
শুজৰী শুজন মুহ,
শুনিযা , এখানে পুনঃ বসিব স্মৰিবে ।

(৪৫)

চৱধে জীবণ দিবা,
আশাত্তু হাতে দিবা,
কেমনে কহিব নাথ ছিলাম কোথাই,
বে কাজ কৱিতে বাট,
মনে কৱি মনে নাই ,
মীন কি বাচিতে পাটৈৱ অ্যাজি জলাশয় ? ,

(৪৬)

অগ্নিব অমনি,
নাচিল ধূমনী,
ডাকিলা জননী অশনি মিমালে,
বণিতে আমাৰ তথা,
নীতি শিখাইলা আগ তথা নাই,
কেমনে দুৰিব কথা ।

(୪୭)

ଚକ୍ରକ ଆମୀର ଘନ;
ମଦୀ କରେ ଅକର୍ଷଣ,
ତୁ ଚାକ ଛବି, ଦିଖ୍ ଦରଶନ
କହୁ କି ଉତ୍ତର ତାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଦିଗେ ଭାବେ ?
ଯେମନ ଶ୍ରୀବନ୍ ଶ୍ରୀତି
କରିଲ ମିଛ ଭାବତୀ
ବିଛାନାସ୍ତ ସଂଗ, ଉଠି ଆସିଥିବେ;
ଦୌଡ଼ିଯା ଆଇନ୍ ପାଶେ ।,,

(୪୮)

ଅକ୍ଷେତ୍ର ଲୟନ,
କଣୀର ବନ୍ ନ
ହାରାଇଯା ଛିଲ, ପାଟିଲ ଆଣେଶ,
ଆର କି ଡରେ କାହାବେ ?
ପରୋବର ଛାଡ଼ି ଚାତକିଳୀ, ପ୍ରୟ,
କେମନେ ଥାକିବେ ପାରେ ।,,

(୪୯)

ଜୀବନ ପ୍ରଭାତକାଳେ,
ବସିଯା ଥାରେର କୋଳେ,,
ଅନିତାର ସନ୍ଦି, ବିବାହେର କଥା
ମେବେ, ପଲାଚକ୍ର ଭାକେ କରେ କଷତରାଗ ।

ଅଶ୍ରୁ ପୀଣିମା ।

ଯେଦିବ ଦେଖେହି ଦୂର
ଫୁଲେହି ଈଶ୍ଵର ରୂପ,
ଦେଖ ଅନୁଭବେ ନାଥ ! କରେହେ ବିଜ୍ଞାଗ,

(୧୦)

ଯଥ୍ୟାହୁ ସମରେ ନାଥ,
ତାମ୍ରାହିଲେ କାମ୍ରା ନାଥ,
ଏଠୋ ବନେ କୋନ ଆସେ ଧାକିବ ଉକାଳ
ଛିଲୁମ ସମ୍ରଳା ବାଲ୍ମୀ,
ଭାଲୁରାମ ଏତଚାଲା'
ମରେ କି ସହିତେ ପାଇବେ ପାବଳ ଆସାତ ।

(୧୧)

ଉଦ ନାଥ ଦିନ ମାନେ
ବାହିତେ ଛିଲୁମ ମୁଣେ
ମହନୀ ତୋମାର , , ପେମେ ମୁଖ ଧାରି,
ବାହିଯୁଟୁଛି ଏକ ମୃଦୁ କରି ଲିଗୁକଣ,
ଅଯନି ଡାକିଲ ସହ, ଧେରେହି ଉଛଟ ଭାଇ,
କି କରିବ ନାଥ ମୁଁ ଚଲେନା ଚରଣ ।

(୧୨)

ସଦି କିଛୁ ଖେତେ ଯାଇ, ବିବବ ନିଷମ ଯାଇ, ବିରମଳ ବାନ୍ଧୁ ମନେ କାଢିଲା ଛାଟେର ଭାତ ଯାଟିତେ ଫେଲାଯ, ମନେ ବବେ ମନ ଚୁରି,	କବଇଚହା ମେହେ ଖାନେ କେବିଚହା ମେହେ ଖାନେ କେବିଚହା ମେହେ ଖାନେ କେବିଚହା ମେହେ ଖାନେ କେବିଚହା ମେହେ ଖାନେ
--	--

স্বপ্নে ।

ধরিতে পারিলে চোর টেকিবেক সার ।

(৫০)

একে সহীরী শর,
করে অসুব অসুব,
সহসা ও মুখহেরি, ভূলে সমরিতে নাবি
গালি দিল দিনো দিনী কতই আমায় ;
মে যাহারে ভালবাসে, সে যদি তেমনি বাসে,

শুর্গ সুবতার ;

তাবলে বড় বাড়িলে ঝড়ে ভেঙ্গে যায় ।”

(৫১)

‘ মন যে কেমন বনে,
কেমনে জানাই পরে,
বহুকাল পবে যদি হয় প্রিয় দরশন,
তখন উলঙ্গ অঙ্গ কেকুরে স্মরণ,
যার যে বাসনা যায়,
সেকি তা ছবিতে চাই,
. পর পরামশে কবে কোন প্রয়োজন ?

(৫২)

‘ একি ইয় আপেশন,
মম ছাই কলেবর,
বাথানিল ! তুমি ! চল হৃদাস ন
বসাইংগ প্রাণবন !

ଅଗ୍ନ-ପାଗଳ ।

ଅଗ୍ନ ତୁଳସୀତୁଳେ, ଅକୁଳ ଘୋବନ-କୁଳେ

ଆହୁର ଚନ୍ଦନେ କରି ଚରଣେ ଅର୍ପଣ,

(୫୬)

“ଅଞ୍ଜରେର ଅର୍ଯ୍ୟ ଧରି,

ଜୀବନ ମଞ୍ଜିଷ୍ଠ କରି,

ଭଲ ପ୍ରେମମୂତ୍ରେ, ଈନ୍ଦ୍ରେଦ୍ୟ ସାଜାରେ,

ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବ ପାଇ ;

ମିଳନ ନିର୍ମାଳ୍ୟ, ମାନବେର ଶକ୍ତି

ବିଛେଦେ କାଟି ଖାଡାର,, ।

(୫୭)

“ଏହିୟେ ଲେବୁର ଫୁଲ,

ଗୁର୍ବିଣୀ ତୁଳତୁଳ,

ଯତଦିନ କୁଞ୍ଚରବେ, ୦ ଆଦରେ ଚୁପ୍ତିବେ ମରେ,

ଛୁଟିବେ କି ଆର ନାଥ ହଇଲେ ଫଳଅକ୍ଷୁର ?

କେବେ ମେ ଧରିଯା ଯାବେ, ତୁମି ନବ ଦେଖିତୋବେ.

ପୁରୁଷ କଠିନ ହେଲ ତବୁ କି ମୁହଁର,, ।

(୫୮)

ନବ ନବ ରାଙ୍ଗା ପାତା,

କାନେ କାନେ କବେ କଥା,

ତଳ ଯାଇ କାନ୍ତ, ନବ ଦୁର୍ବାଦଲେ

ବରିଗେ ସାଟିର ପରେ,

ଜୋନାକ ଧରିଯା, ଦିବ ଦୀପ-ମାଳା;

ଶୈଶବ ଘୋବନ ମଞ୍ଜିର ଘରେ ।”

ଲୁପ୍ତେ ।

(୫୯)

“ଜୋହାନାର ନଦୀପରେ,
ସଂତାରିଷେ କରେ ଧରେ,
ଭାସିବେ , ଡୁବିବେ, ପଡ଼ିବେକ ଛାୟା
ଓହୁଖ ଟାଦେର ତାର;
ପଳାବେଶ ଚାନ୍ଦ ଦୌଡ଼ିଯା ଧରିବ,
ରାଥିର ବେଙ୍କେ ଓ ପାଇ ।”

(୬୦)

ବୁଣାଲିନୀ ମେଘେ ତୁଲେ,
ଆଛାଡ଼ିଯାଇ ଦିବ କୋଲେ,
କାନ୍ଦିବେ ମେ, ତୁମି ଆଦର କରିବେ,
ଶିଥିକ ପଳାରେ ଦୂରେ,
ହୀସିବେକ ଲୋକଷତ ଲଜ୍ଜାପାବେ ବିଧିମତ
ବଲିବେ ଆଦର କରେ ଶିଶ୍ରେଷ୍ଠରେ”

(୬୧)

“ଦେଖନାଥ ! ପୂର୍ବଦିକେ,
ନିଶିଅରି , ଅଗ୍ନିମୁଖେ
ଆଲିଛେ ରଥେତେ, ଉଦୟ ଅଚଳେ,
ନାଶତେ ହୁଏ ରଜନୀ,
ପୃଥିବୀ ପୋଡ଼ାବେ,
କାମିନୀ କାନ୍ଦାବେ,
ଉଚିତ କି ତର, ମାଥବ ଶର୍କରୀ

প্রশ্ন-পাঠ্য।

নাশ করা ? বছি ম'ন ! “

(৬২)

দূর হোক আর,

কিভয় কাহাৰ ?

মধু খেতে গেলে লোকে, ঘৌমাছি যেদংশে তাকে

ভবুও কি মধু-চক্র ছাড়ে অভিনাধী,

জলদ পৱজে পৰে, মৃগী নাচে সে রবে,

আমি কেন না কাটিব সৱমেৰ ঝাসি ?

(৬৩)

কেনৰে নিৰ্ব'ৰ আঁধি

ফেল বাবি বাণি ? দেখি

চান মুখ ! দেখিবি আবাৰ কত

পলানু বৱষণপৰে ;

জগতেৰ আঁধি ! অক্ষ আমি, দাঙ

দয়া কৰি শশধৰে ।

(৬৪)

অঁধি উন্মাদিনি ! কি কাজি করিলি

মধুৰ গোৱসে গোমুক্ত ঢালিলি,

পাতেৰ আকাশে কেন কাল মেৰ উদিল .

যেই স্বচ্ছ সয়োবৰে, কমল, কুমুদ খেলে,

আজি বিনা তাৰ জল শৈৰালেতে পুৱিল ?

(৬৫)

ৰোপিয়া আশাৱ চাৰা,

ଦିବି ଆମକାଳ ଧାରା,
ହରେ ସାଥ୍, ତାହା, ଗରମ ଚାଲିଲି,
ମେଘିରା ବିଦରେ ଯମ,
ଏ କି ଆରୋ କେବେ ମହୁ ହଇଲ
ମୀରମ ମୀର ମନୁମ ।

(୬୬)

ଧରିବୀ ହାତ୍ତିରା,
ମର ବିଶର୍ଜିତା,
ଚଲ ସାଇ ଆରେ ତଥା,
ଶୋକ ମଞ୍ଜା, ଭୟ, ଶୋକ, ଛଃଖ ନାହି,
ବିବାହ ବିଷାହ ଧରା ।

(୬୭)

ଚଲ ମେଇ ଠୋଡ଼ି,
ବିରହୀଦି ମାହି.
ଅପରାଦ, ମନତ୍ତାପ'
କଲହ କଲହ, ଦେବ. ହିଂସା ଲୋତ,
କୋତ, କୋଧ ରୋଗ, ପାପ ।

(୬୮)

ଚଲ ମେଇ ହାନି"
ତ୍ୟକ୍ତି ଏ କଣ୍ଠାମ ;
ଧ୍ୟା, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧୂଜା,
ଅତିଗୃହେ କୁଳ କରେ,
ବନ୍ଦନ କଥିବେ, ହୁବେ ଗଲା ଧରି,

ଶ୍ରୀମଦ୍ ପାଠେଲ ।

ଦୟତୀ ବେଡ଼ାର ଘୁମେ ।

(୬୯)

ବସନ୍ତ କରୁ ନାମୀର,
ପିତକେ କାଳସାତ ଗୀର,
ସଂକୋର, ଆରାମେ ଭାମିଛେ ମକଲେ
ଶୁରତି ମୃତ ଆଶୁଗେ—
ଥେବେ କରେ ପେଣି—ନର ପ୍ରାଣି ହୁଅ,
ବହିରୀ ଏକାଙ୍ଗ ମୁଖେ ।

(୧୦)

ପରିଯା ତାରାର ମାଲୀ,
ବିରାଜେ ଚଞ୍ଚିକା ବାଲୀ,
କୌମୁଦୀ ଇହିନିଛେ , ଚକୋର ଉପାଦ,
ସରୋଙ୍କ, କୁମୁଦ ଜଲେ
ଫୁଟିଛେ ଏକଭାବେ , ସାଁହାରିଛେ ଇମ୍ପ,
ପିରିତି ସନ୍ନମ ମିଳେ ।

(୧୧)

ବସି ଶୁବ୍ର' ଅଚଲେ,
ଶୋଭାର କଦମ୍ବ ଡଲେ,
କୋଳେ କରି ପ୍ରିଯ, ଅନନ୍ତ ଘୋବନା
ଥେଲିଛେ ବରବଣି'ନୀ,
ଗଲେ ପଢ଼େ ଶାଲା କୋଥା ହତେ ଆଲି
ଶ୍ୟୋତିଛେ ଛୁଲିଛେ କୈଣି ।

(9 .)

ଅନ୍ତରେ ଆ ମହେ,
ଚକ୍ରରେ ବିମହେ,
କରୁ ବା ଯାଥୀଯି,
ହାମିହେ କୁମର ଶର ।

ଧରୁକ ପ୍ରାଣୀ,
ତୁଳଟି ଏଣ୍ଡଗୀ,
ଲାଇଛେ, ଷୋଗାର ପୁନଃ କାଥ ମହଚର ।

(۶۹)

(93)

(१८)

କୁରେ ମେ ଅତଳ ଅଲେ, କେହ ପ୍ରେସ ବିଧି ତୁଳେ,
କିଛାର ଆହାର କାହେ କୋଡ଼ି କୋହିଛୁର ।

(୧୬)

ନିଜା ଦେବୀ ଆସିବୀରେ,
ଉକିଦିଯା ଯାଇ କିରେ,
କରୁବା ଦୌଡ଼ାମ୍ବ, ପାଲାଇଛେ କରୁ,
କରୁ କରପୁଟେ ବଲେ,
ବହ ଅମେ ବାହା, କାତର ଓ ତରୁ,
କରିବ ଏକଟୁ କୋଳେ ?

(୧୭)

ବିହପେଟେ ଗାଁର,
ବାହାମେ ବାଜାମ୍ବ,
କୁଳେ ନୀଚେ କୁଳ କୁଳ,
ଆନନ୍ଦେ ପ୍ରସ୍ତ୍ରୀ, ପୂରକାର ଦେବ
ଶଦମ୍ବ, ଶରୀର, ଚଳ ।

(୧୮)

କରନ୍ତକ ଭଲେ କତ,
କାମ ଦୂଷା ଶତ ଶତ,
ବେଳୋଟିହେ' ବିଭରିହେ, ପର ଫଳ ନାହେ,
ଶିତ ହତେ କବ ଯୌବନ ଜୀବନେ
ଚିତ୍ରକାଳ ବିଭରିହେ ମରେ ଆତି ଥାଏ ।

অপূর্ব পৌরোহিত ।

২৫

(৭৯)

বাধেৰ উষাবৈল ।

আশাতক এনে
রোপিছে, কবিছে প্ৰেমাবু মিঞ্চন,
বাহুকল দেষ্ট কৱে;
ঘোৰন কলিকা, নৰ বিকসিত;
কোন কালে নাহি বারে ।

(৮০)

কুচ গিৰি বিদাৰিয়া,
চুচুক বান্না দিয়া,
বাহিৰিয়া বেগে, বহে পয় নদী,
শিশুৰ শশাঙ্ক মুখে,
বাচে মীন তাৱ শিশুৰ জীৱন-
সাঁতারিয়া মহাসুখে ।

(৮১)

কত বে নিবৰ্ত্তে,
মুক্তা বালি বারে,
ৱমি উপত্যকা, কুডাইকে শিশু,
গাঁথিয়া লহৱ তাৱ,
পুতুলেৰ বিৱা দিতেছে, বদল
কৱিয়া বালা গোৱ । -

(৮)

ଅନ୍ତର ପ୍ରକାଶ ।

(୧୯)

ଅହିମୀ,	ଅକ୍ଷାତି,
ଲାକିଳ,	ଶକ୍ତି,
ବେଦୀ,	ଅକ୍ଷୀ,
	ଈଶ୍ଵର, କରୀ, ବାହୀ,
	ଶିଖ ପିଛବଣ କରେ,
ନିରାଶକୁଟୀ,	କଥକି ଆକିମୀ,
	ବୋହିମୀ ଦୁଃଖ ଧରେ ।

(୨୦)

ନୀଳ ନାର ଚତ୍ରାତମ	
କଟଲକେ ଦକ୍ଷା ମତ୍ତମ	
ଶୋଭିତିହେ ଆଜ୍ଞାୟ,	ତିର୍ତ୍ତିକା, ମାହମ,
ଦୈତ୍ୟ, ମାତ୍ର, ବଜନେ ,	
ଲକ୍ଷ୍ୟ, ପୂଣ୍ୟ, ଅସ,	ଉତ୍ସାହ ଆଦର,
	କରିଲି ଚକ୍ର, ମତ୍ତନେ ।

(୨୧)

ଦେଖାଲେ କଥମ ଦାଇ	
ଦେଖାଲେ ଦେଖିଲେ ପାଇ,	
ଏତି ଗୁରୁରେ	କୋରୋଡ଼ଗୋପାଲି
ରହିଯାଇଁ ଲେଖା କାହାକେ ମବେ,	
ଏକ ମେରାଧିତିରୀ	ହଲି କିଛି ଥାକେ
	ଅନ୍ତର ହଙ୍ଗାଇ ହବେ

(୨୨)

ତଳ ବରୀନନ୍ଦେ,	
ଆଦିଲା ହୁଅଲେ,	

ବାଚି ଏ ଗେମେତ ଶୁଣି,
ଦାକିମେ କଥାର, . . . ଜାମାନି, ହିତି
କେମନୋର ବାବୀ ଭୁବି ।

(୮୬)

“ଆନନ୍ଦେର ମିଶି,
ଆନନ୍ଦେର ଶୁଣି,
ଚଲିଲ ଆନନ୍ଦ ହାନ,
ଆନନ୍ଦ ଲୁହା,
ନିରାନନ୍ଦ ଦିଗା.
ବିଶେଷ ବାହିରେ ଆଣ ।”

(୮୭)

“ଖେଚେଥାକ, ବାଚି ସନି”
“କାଥରେ ମିଶିବେ ନନ୍ଦି,
ଏମଧୁ ଦିବମେ, . . . କଥାହିବେ ବାରି,
ଅହିବେ କୁମୁଦ ବେଗେ”
ହିମାଞ୍ଜି ଉପାତି, “ ପଢ଼େ ବାଧା ଦିତେ
ଆସିବ ଟେଲିମା ଆମେ ।”

(୮୮)

କି ବଲିଲ ପାଶିଲିଲି ।
କେବ ରଲି ମିଳାଦିଲି ।
ଯେ କରେ କୋକିଲ କରେ ଶେରୁଥେ କିମାତେ

ଶ୍ରୀପତି ପାତ୍ରଜଳ ।

ହେଉ କିମ୍ବାଦ ?
ତକି କଥା ଆଦରିଲି ! କରିବା ଆଜ
ହରିବେ ଯୋର ବିଷ୍ଣୁ ।

(୮୯)

ଆମେରୀ ଆଖିନ ଜାଲି,	କଣେ ଅଧି ଗିବି,
ତାର ସୁତ୍ରତ ଦିଲି,	କଣେ ଅଧିତେଜେ, ବରକେ ଓ ନିଜେବା ବାଲାଇ,
କଣେ ଦୀପ, ମୁଖଲବୀ,	କାଳ କୁଟୁମ୍ବରେ
ପୌର୍ଣ୍ଣ ଧାଇଲୁ	ହଦର କରିଲ ଛାଇ ।

(୯୦)

ସଂସାର ଅନ୍ତରେ ଆମି,	କୌବୁନ ହୋଣିବେ ତାମି,
ଶ୍ରୀପତି — ଅଚଲଶିଥରେ ଲାଗାବି,	ବାହିରୀ ପ୍ରେମେର ଦାତେ,
ତେବେଛିନ୍ତୁ, କେନ ପରିଲେ ଆରାଧିନ୍ତି	
	ଭୁବାଲି ପିରହ ବାଡ଼େ ?

କୋଥାଯି ଗେଲ ।

(୯୧)

ଏହ ଶ୍ରୀପତି ପିରି,	କୋଥା ! ପଲାଲି କି !
ହଜମେ ମିଲିଯା,	
କି ଏ ! କହି ପିରି !	କୋଥା ! ପଲାଲି କି !
	ବୁଝିବେ ଆମାର ମନ ।

ଆ, କେବିର ଆମି ! କି ହେଲା ! ଓେଳି !
ଆମିରେ ଯୋଗ କରନ୍ତି !

(୧୯)

ଉଃ ! ଶରି ! ଆମି ? କହି !
ଥର ! କେହି ! ଦିଲି ଦହି
ଥରେ ! ତୁ ଭୂତାନୀ, ବିଜିତାନୀ ଛତାନୀ !
ଗିରାଛିଲ କେମି ! ଏଲି ଆବାର
ମୁରାତେ କି ବିନୁରା !

(୨୦)

ଯତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଗେଲି
ଅତୁର ନା ଆହିଲ,
କତ କଥ ରଲି, ଦୟାପ୍ରେ ଭାବିରା,
କତ ଆର ଥାକା ବାରରେ !
କଟି ପାଥର, ହାତାଇଲ ମମରେ !
କିମେତେ କମି ଆମାରରେ !

(୨୧)

ଧରି ହେ ପାଇ,
ଏମ ପୁନରାବ୍ର
ବିଜାଦେଲି, ସେ ଅପନେ, ଅପନ କି ?
. ମେ ଜୁଖ ଅପନେ ଲାଗେ,
ବନ ପୋଡା ଚୋଥେ, ଚିରକାଳ ଥାକ,
ଅଚକଳା ଚିତ୍ତ ହରେ ।

প্রেমর পাঁগল ।

(৯৫)

একে কি বলে স্বপন ?
 স্বচোখেতে চন্দ্রানন
 দেখিলাম, আর কি দেখিবরে
 প্রেমের মূরতি পালি !
 কে কোথা দুর্বালি,
 ওই শোন “গায়ি,
 হইল আকাশ বাণী” ।

(৯৬)

ইহাকি হয় কথন ?
 স্বপনেতে আলিঙ্গন
 উঠি প্রসারিতা
 কর ? সে চুম্বন
 মৃত্যে মৃত্যে দিব আর,
 বাণী ব'ণা বাজে
 জাগ্রতে স্বপন
 অদৃষ্টে ‘হনী আমার’ ।

(৯৭)

এই নিমিলিত অঁধি,
 ঘেলিবনা আর, দেখি
 একি ! ভিতর রাঁহব
 অঙ্ককরি হয়,
 হৃদ শিখা ধূধূ জলে,
 তৌরণ দশন ! . . . পূর্ব বৎ দৰ,
 প্রেরণী কোথালুকালে ।

(৯৮)

আস্থিনি হ আমি,

ଡାକି ମାତୋଗାଇ

ବାର ବାର, ନିଜେ ! ଆଇଲି ନା ? ସୁଧି

ମାନ ବେଡ଼େ ତୋର ଗେଲ ;

କେ ଡାକିଲ ? କେବେ ଆଇଲି ? ଦୂର ହ ,

ଦେଖାଲି କୁହକ ଥେଲ !

(୯୯)

କାନ୍ଦିଯା କାନ୍ଦିଯା,

ବିଦୀର ଚାହିଯା'

କାନ୍ଦିକି ଦିଯାଗେଲେ, ପ୍ରିୟେ ! ଏକାକିନୀ

ମେହ ଘନୋରମ ଠାଟି,

ଆମି ଓ ଯାଇବ ; କହ ! କାରେ ବଲି ?

କେହତ ଏଥାମେ ନାହିଁ ।

(୧୦୦)

କି କରି କେଥାର ଯାଇ,

କୋଥାଗେଲେ ତାରେ ପାଇ'

ଯାଯ ପ୍ରାଣ ! ଯାର ପ୍ରାଣ ! ଉପାୟ କି କରିବେ !

ଆନିହାନ ଯଦି, ଏମନ ହଇବେ,

ତାହଲେ କି ପ୍ରେୟ କରିବେ !

(୧୦୧)

ହାସା ତାମ, ଚୁଖିତାମ,

ଉପହାସ କରିତାମ,

ଅଶ୍ରୁ ପାଗଳ ।

ବନିତାମ, କୁନୀଭାମ, କନ୍ତ ଶତ ପ୍ରେସଲାପ ;
 ଯବେ ହୁଦି ଜଳାଶୟ,
 ନଲିନୀ କୋରକ ହସ
 ଛିଡ଼ିତାମ, ହେବିଧାତଃ ! ଏହି କି ତାହାରଇ ପାପ !

(୧୦୨)

କି ଅନୁଭ କଣେ,
 ଦେଖା ତଥ ନନେ,
 କୁକୁଣେ ଅଶ୍ରୁ ହଇଲ, ଭାସିଲ
 କୁକୁଣେ ବିଚେହନ ଆସି ;
 ରେଶାପ ଝର୍ବାରି ! କେବ ଏମେହିଲି,
 ମାଙ୍ଗାଯିଲି ? ସର୍ବଲାଭି !

(୧୦୩)

ମୌକଣ ଲାଇଲେ,
 ବୁତି ରୈଥେ ଗେଲେ,
 ଏଟା ଓ ବାଇଯା ମାଓ ;
 ବସିଯାଇଛେ ଥେବ ଅଟଳ ଅଚଳ,
 ସାଇବେ ? ଏଥିଲି ଥାଏ ।

(୧୦୪)

ନା ବୁଝେ ପୀବିତେ ପଡ଼େ,
 ଶ୍ରୀଗ ସାର ଧଡ଼ ଫଡ଼େ,
 ଅଶ୍ରୁ କି କହୁ, କାର ଅଦ୍ଦିଲେ,
 କୋଥା ଓ ଥାକିତେ ପାରେ ?
 ଥାକେ ସେ, ଅଶ୍ରୁ ସତାର ମାକାରେ,

କେ କରେ ଗଣନା ତାରେ ।

(୧୦୫)

ଯାଇ ଓହ ମରୁସୀତେ,
ମନ ଜୁଲା ନିଭାଇତେ,
ଓରେ ! କୋଥାଯାଇ ! ଆଗୁଣେ ପୁଡ଼ିତେ,
ଓଦେଖି ଆଗୁନ ରାଶି !

ପତିତ ପାବଳ ! ପତିତ ପାବକେ
ଦାସ ତବ ଦେଖ ଆଁମି ।

(୧୦୬)

ଯାଇ, ଅଁର କାର ତବେ,
ଥାକି ଏହ୍ ଶୂନ୍ୟ ସରେ,
ମେ ସଦି ଆମାର ହ'ତ ;
ଆମାରଇ (ଆମା ଛାଡ଼ା ଆଇ କାର)
ତାହଲେ କିଛେଡ଼େ ଯେତ ।

(୧୦୭)

କତ୍ତୁ ପ୍ରିୟା ଅଦଶ'ନେ,
ଭାବିତେ ଭାବିତେ ଘନେ,
ଦେଖା ଦିତ ଘୁମ, ଭାଷ୍ପିତ ତଥନି,
ଦେଖିତାମ ଫୁଟିରାଛେ ଫୁଲ-କୁଲେ ଧରି,
ଅମନି ତୁଳିଯା ତାରେ, ବାଖିତାମ ସମାଦରେ,
ମୃଶାଲେ ତଙ୍ଗୀରେ ସମ୍ମଦରେତେ ଧରି ।

(୧୦୮)

ତୋମରା କେ ? ଉଦ୍‌ଦୀନ ?

একজে হয়ে আসীন,
 কি তা'বিছ ? ক'র . . . থেম ? জৈশ্বরের ?
 আমাকে শিখাতে পাব ?
 আব সাধ আছে ? ইশ, ভুলা ও আমারে
 (না : ভুলিতে কি পারি ? এও — যম—ভাল)
 শিখিয়াছি থেম য'র ।

(১০৯)

আ'র কি পাইব তা'রে,
 সদাত্মাণ চাহে ষারে,
 আব কি পাইব সেই সোণার কমলেরে,
 সোণার কমল ;
 দিবানিশি যম . . . যম করিবে বিহুল রে
 করিবে বিহুল ।

তিথারিণী ।

(১১০)

এই সে চাক হাঁপিনি ?
 না দেখি অভিধারিণি ;
 নৃপুর কে ফেলেদিয়া, ধীরে ধীরে আস্ত পিয়া
 ছহাতে ধরিত যম তুইটি নৱন,
 ছিল্লতে ঘোরে হেসে হেসে, কিঞ্জাসিত যধুর তামে,
 “বল দেখি ক'র হাত নবীন সুজন !”

(୧୧୧)

ଆରି ସାରିଜ ବନ୍ଦନେ !

ଚୋଥ୍ ଟାକିବେ କେମନେ ?

ଜୀଗରଣେ ଧ୍ୟାନ ମମ, ବୁନ୍ଦାଲେ ଦେଖି ଶୁଣ,
ମରିବ ମନେର ହୃଦେ ଦେଖିତେ ଦେଖିତେ,
ମଲେ ଓ ଦେଖିତେ ପାବ, ଦେହାଙ୍କରେ ଯଥା ସାବ,
ଏ ଆଁଥି କିପଡ଼େ ଟାକା ହାତ ଆଢ଼ାଲେକ ।

(୧୧୨)

କେରେ ଭିଥାବିଲି ? ଭାବ,

ତୁମି କୌନ ଭାଲ ଗାନ ?

ଗାଓ ଦେଖି ଓନି ; ଥାକ କୋନ୍ ଦେଶ ?

ଦେଖିଲାଛ କାହିଁରୋ ପଥେ ?

ଯାଇତେହେ କାନ୍ଦି, ଉଦ୍‌ବ୍ରାହ୍ମିନୀ ପ୍ରାର,

କେଉ ନାହି ତାର ସଂଖେ ।

ଗାନ ।

କର ପୁଟେ କରି ଲିବେଦନ,

ଓହେ କାଶିନୀ ମୋହନ ।

ଜୀବନ ଘୋବନ ଦିଲାଗ,

କି ନିବ ଏଥନ ।

ଏମନ ବଦି ଜୀବନତାମ ଆଗେ,

পুকষে শ্রেষ্ঠ সদা লাগে,
তাহলে রাখিতাম কিছু,
ভুবিষ্যতে ঘন।

কি গাইলে ? আর গাইওনা, যার যাতনা ভুলিতে, বাড়াটলি জারে ?	শুনিতে চাহিছু গান, গাও পুনঃ, চাহে তবুও শুনিতে কাণ।
--	--

(১১৫)

কি তোমার দিব,
কোথা কি খাইব
সকলি লইয়া গেছে ;
কুক গেল, লও শুণ' পিঞ্জরটা
এখানে পড়িয়া আছে।

(১১৬)

কের দেশে দেশে, পুনঃ যদি এসে, দাও শুধুর বিদাই হইলে ?	সে কোথার আছে, সে চাহিবে তুমি দিব ; [উঃ সে বিদাই !] হয়ে থাক চিরকীব।
--	--

(୧୧୭)

କୋନ ଦିନ ହୁଇ ଜନେ,
ବିରଲେ ବିମ୍ବାସନେ,
କଳମେର କାଳି ଖୋଟା, ପ୍ରିୟା ଭାଲେ ଦିଯା ଫୋଟା,
ଦେଖାତାମ ଆର୍ସୌଡ଼େ କୁଞ୍ଚମେ କୌଟେର ବାସ,
ରାଙ୍ଗା ମୁଖେ ପାଠନ ଥେଯେ, ରକ୍ତ ଗନ୍ଧୀ ଯେତ ବରେ,
କାପଡ଼େ ପଡ଼ିଲେ ପିକ, କରିତାମ ଉପହାସ ।

(୧୧୮)

ଶୁର୍ବର୍ଣ୍ଣ ଆପନ ଗୁଣେ,
ସକଳେ ମଦା ରଞ୍ଜନେ,
ମନ୍ଦିସହ ଯିଶେ ଯଦି କତ ଶୋଭା ପାଇ;
ଏକେ ସେଇ ଫୁଲାନନ୍ଦା,
ପିକ୍ ବଞ୍ଚ ପରିଧାନା,
ମରି କି ମଧୁର ହାସି ବର୍ଣ୍ଣନ କି ଯାଇ ।

ଶୁର୍ମଶାକେ ।

(୧୧୯).

ଓରେ କାଳ ହରାଚାର !
ବାକି କି ରେଖେଛ ଆର,
ହରେଛ ଅମୂଳ୍ୟ ଧନ, ଭେଙ୍ଗେ ଦେହ ନିକେତନ,
ଇହାତେଷୁ ନା ହ'ଲେ ଶୁଷ୍ଟିର ?

ମର୍ଜାମ ଦିଯା ଆଣ୍ଟଣ, ହାଡ଼ ଗୁଲି କରେ ଚୁଣ,
ଗାଁଥିଲେ ଶୁଦ୍ଧ ବେଦିତେ ଶୋକେର ମନ୍ଦିର ।

(୧୨)

শুশানে ।

(১২০)

এই না শুশান,
চরমের স্থান
জীবনের ? কই ! কিছু নাই, কিছু
রাখে নাই নির্দমেরা ;
এক তার ঢাই ! (হার !) ননীর পুতলী
কেমনে গলালি তোরা ।

(১২১)

কি চিবাস ? দূর ! দূর !
শকুনি, শৃগাল সুর,
গিলিলি তাহার হাড়, খা আমারে,
করিস না কালব্যাজ ;
উঁ কে হাসিছে ! বাঃ ! কলসী ইঁটিছে !
বুঝিহু ভূতের কাজ ।

, (১২২)

শুশানালয় বাসিনি !
কাত্যায়নি ! কথালিনি !
আমার কপালে, এই কি করিলে ;
কি না তুমি পার, তারা
এই মেই ছাই, হাড় সাজাইহু,
দাও সঙ্গীবন ধারা ।

(୧୨୩)

କେ ଡାକିବେ ଶ୍ୟାମାଙ୍ଗଳି !
 ଆର, ଦେଖି ମାଂସାଶିଲି,
 ମୁଦ୍ରା ଫରାସ, ଖେଳା ପ୍ରେତ ମନେ,
 ଶବ ଦାହ ବ୍ୟବସାୟ ;
 ପର ଛଂଗେ ତୁମି, ଶବାସନେ ବଗି,
 କରିଛ ଜୀବନୋପାୟ ।

(୧୨୪)

ଜାନିତାମ ପ୍ରେତ ତୁମି,
 ପରମ ପବିତ୍ର ତୁମି ;
 ଏଠ ପବିତ୍ରତା ? କେମନେ ଥାଇଲେ,
 ନା କି କାଥିଯାଇ ସାରି ;
 ଦାଓ ତବେ ଜାନି ଅସୀମ ମହିମା,
 ବାରେକ ସେ ମୁଖ ହେରି ।

(୧୨୫)

ମେହି ଦିନ, ଶେଷ ଦିନ,
 ପ୍ରିୟା ମମ ଯେହି ଦିନ,
 ଜୁଦୟ ଭାଙ୍ଗିଯା ଚଲେ ଗେଲ ଯେ କୋଥାର !
 କେମନେ କହି ତା ଆମି,
 କେମନେ ଶୁଣିବେ ତୁମି,
 ସଲିତେ ଗେଲେ ବେ ଆନି ଥାକିନା ଆମୀଯ !

ଅଣ୍ୟ·ପାଗଳ ।

(୧୨୬)

ମନ କଥା ହୁଇ ଜନେ,
 କହିତେଛି ସଙ୍ଗୋପନେ,
 ତଠାୟ ଉଠିଯା ପ୍ରିୟେ, ସେନ ସଚକିତୀ ହମେ,
 ମରେ ଯାଇ ! ମମ ଗଲା ଜଡ଼ାଇଯା ଧରିଲ,
 କହିତେ କହିତେ କଥା,
 ହଦି ବିଦାଇକ କଥା,
 ମୁଖ ପାନେ ଏକ ଦୃଷ୍ଟି ତାକାଇଯା ରହିଲ !
 ଅମନି ନଯନ ନୀରେ ବୁକ ଥାନି ଭାସିଲ !

(୧୨୭)

“ମଦ୍ୟ ଏକୁନିତେ ପାଇ”
 ଆମାର ଆର କେହ ନାହିଁ,
 ମନ ଉଡ଼ୁ ଉଡ଼ୁ ପ୍ରାୟ, ନୟନ କି ସେନ ଚାଯ,
 ଜନମେର ଶେଷ ଦେଖା ସେନ ଏ ଆମାର ;
 କାଙ୍ଗାଲିନୀ ମବ ଭୁଲେ,
 ଛିଲ ତେମୀ ବୁକେ ଭୁଲେ,
 ଡାଙ୍ଗିଲ କପାଳ ବୁଝି ଦାର୍ଶିବ ଏବାର,
 ହାଃ ବିଧାତଃ ! ଏହି ମନେ ଛିଲ କି ତୋମାର !
 ପ୍ରାଣ ଫେଟେ ସାର ————— ”

(୧୨୮)

“କେନ ନାଥ ମମ ଆଜ”
 ଈଞ୍ଜିରେ କରେନା ବାଜ,
 ଜୀବନେର ସାଧ ବୁଝି ଫୁରାଳ ଏବାର !

শ্রোণ বায় প্রাণ নাথ, ছাড়াইয়া নিল হাত,
প্রাণেশ ! প্রাণেশ ! প্রিয় ! প্রাণেশ —————

(১২৯)

বলিতে বলিতে বীণা,
আর রাগ বাজিল না,
মুদিল সে সরোজিনী, হল বিজয়া দশমী ।

ডাকিলাম, কান্দিলাম, ফুটিলনা আর ;
বলিলাম ক্ষুধাপেয়ে, কাতর হয়েছ প্রিয়ে
মাথন দিলাম মুখে, দোলাল সে ভার ;
বুঝিলাম সে কৌশলে খাবেনা আমার ।

(১৩০)

তথনই কোলে করে,
সাজাইয়া অলঙ্কারে,
যাইতেছি তাকে নিয়া ত্যজিয়া সংসার,
কোথা হতে ভূত কঢ়া,
কঢ়িতে গামছা আঢ়া,
কেড়ে নিয়ে গেল তারে, কান্দিলাম পায়বরে,
সাহারায় অঁধিনীর পড়িল আমার ।

(১৩১)

চিড়িয়া হাটুব মালা,
চিকণ বিকিন কালা ।
কমলীয় কাঞ্চি পরে চাপিল অঙ্গুর ;

ମାରିଯା ବାଣେର ବାଡ଼ି,
ଭାଙ୍ଗିଲ ମାଥାର ଚାଡ଼ି,
ଆମାରେ ରାଖିଲ ବେକ୍ଷେ ସମୁଦ୍ରେ ତୋମାର,
ଗେହିପାପେ ମମ ମୁଖ ଦେଖିଲେ ନା ଆଜି ?

(୧୩୨)

ଶ୍ରୀଯେ ମମ ଡୁବେ ଗେଲ,
ଶାନ୍ତ ଜଳେ ଗାଢୁଇଲ,
ନାରିକେଳ-ଜଳ, ତିଲ ବିଜଯା ତୋଜନ ;
ମୁଛ୍ଛ୍ଛ୍ଵା ଛିନ୍ନ ତୁଳେ ମୋରେ,
କୋଥାର ଆନିଲ ଧରେ,
ଦେଖିଲା ମଦୀପ ଏକ ଭୀଷମ ଦର୍ଶନ,
ମେ ଅବବି ମେ ଶିଥା ଏହଦୟେ ମିଳନ ।

(୧୩୩)

ଅଗନି ଝାରିଲ ଫୁଲ,
ମଞ୍ଜରିଲୁ ପାତାକୁଲ,
ଉଥଲିଲ ଗଞ୍ଜାଜଳ, ବିଧୁ ସେଲଥାନ ହଳ,
ପଡ଼ିଲ ଶାଶର ରାଶି, କାଂଦିଲ ମେଦିନୀ,
କୋକିଲ ହଇଲ କାଳ, କେଂଦେବଳେ ଚୋକ ଗେଲ,
ବ୍ରକ୍ଷାଣ୍ଡ ବିବିତେ ବିଶୁ ଜାଲିଲ ଅଗନି ।

ଗୌତ ।

ଆଯି ଆଯ ମମ ନୟନ ତାରା ଆଁଯରେ !
ଆମି ଯାଇ ଏକ ଧାର ଦେଖେ ତୋରେ,

ମଲେ ଆରତୋ ଦେଖିବୋନାରେ,
ଭୁଲ୍‌ତେ ଓ ତୋକେ ପାରିବୋନାରେ,
. ଆଯ ଏକଟୁ କୋଲେ କରେ,
ଜୁଡ଼ାଇ ଛଲା ବୁକେଧରେ,
କି ଦଶାଏର ଦେଖେ ସାରେ,
ଏ ଜନ୍ମେର ମତ ଦେଖି ତୋରେ,
ଭୁଲେ ର'ଲେ କେମନ କରେ,
ଏଇ କେଉ ନାହି ଆର ଏସଂସାରେ,
ଆମି ତୋମା ବିନା ଚିନନାରେ,
ଆମି ତୋମା ବିନା ଜାନିନାରେ ।—

(୧୦୪)

କେମନେ ଏସବ ଲାଯେ,
ପାଯାଣପରାଣ ହରେ,
ବେଚେ ଆଛେ ଏପାଯାଓ ଭୁବନେ ଏଥନ !
ହ'ଲେ ନରନେରୁ ବାର,
ବେ ପ୍ରାଣ ଇଇତେ ବାର !
ଆରନ୍ୟ ! ଫୁରାଳ ମମ ବିଦ୍ରୋହ ମଂକୀଣି ।

ପରବତ କନ୍ଦରେ ।

(୧୦୫)

ଏହି କି ପ୍ରାର୍ଥିତ ନଗ ?
ହେ ମମ ଭାଯାମୁଗ

ଚରିତେହେ, ଏହି କି ବିଶିନ ମେହି
ଶୋଭିଛେ କନ୍ଦରେ ତବ ?
ଦେଖାଇଯା ଦାଉ, ଜନମେର ମତ,
ଦର୍ଶକ ଏକଟୁ ହବ ।

(୧୩୬)

ସଥନ ଶିଶୁ ଛିଲାମ,
ହୁଧ ଖେତେ କାନ୍ଦିତାମ,
ଅମନି ଜନନୀ, ପ୍ରିୟ ! ରାଙ୍ଗାମେଯେ ଦେବବିଷେ,
ବଲିତେନ, ହାସିଯୁଥେ ଧେତାମ ଭାଙ୍ଗିଯା ରାଗ,
ନାଦେଖେ କୋଥାଯା ଫୁଲ,
ସୌରଭେ ପ୍ରାଣଆକୁଳ,
ତଥନାହି ହୟେଛ ତବ ପ୍ରେମବିଷେ ଅନୁବାଗ ।

ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତରେ ।

(୧୩୭)

"
ନାମ ବିଶେଷର ଶିବ,
ନାଶିତେ ବିଶ୍ଵ ଅଶିବ ;
କାଳ ତୈରବେତେ, ରାଜ୍ୟ ଉଚ୍ଛେଦିଛେ ;
କେମନେ ଦେଖିଛ ଚୋଥେ ?
ଅକ୍ଷମ ତ୍ରିଶୂଳ ? ଦେଶ ଅଶାସିତ
ଚୁଲିଛ ଗ୍ରୀଜାର ଘୋକେ ।

(୧୩୮)

ଉଠ ମହାବାହ ଆଜ,
ମାରି କରାଲ ରାଜ,
ଓଇ ଦେଖ ଅଛି, ବିଷ ଉଗାରିଛେ,
ତୁଳକାରେ ସର୍ବଭୁକ ;
ବୁଝେ ଖୁଡ଼େଧରା, ଗଢ଼ା କଲକଲେ,
କି କୁଥେ ଦେଖାଓ ଯୁଥ ?

(୧୩୯)

ଏହିକି ବାଞ୍ଛିତ ପୁରି !
ଇହାକେ ସ୍ଵପନେ ହେରି ?
ଏଥାନେ କିଆଛେ, ରତନ ଆମାର ?
ସୁରାଇସ୍ଟ ନା ଅନନ୍ତି !
ଦାଁ ମେହି ଜବା, ଚରଣେ ତୋମାର
ବସାଇ 'ଭବ ରମଣି !

(୧୪୦)

ଶ୍ରୀନାଥାଛି ଅନ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣ !
ସଦାନନ୍ଦେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ
ତବ ପୁରୀ, କୋଥା କେହ ଯଦି ଥରେ,
ଅଭୀଷ୍ଟ ପୂର୍ବାଓ ତାର ;
ଆମାହ'ତେ ମେହି ପରୀକ୍ଷା ହଇଲ,
ଜାନିଛୁ ଗୁଣ ତୋମାର ।

(१८१)

(282)

জগদীশ কি করিল !
কেন তাকে গড়ে ছিল,
নির্কিনে মানিক দিয়। অহতহ একাশিনী,
কেমনে পাবান প্রাণে কাঢ়িলি সে ধন ?
নিজে স্তজেছিলে যাইয়ে,
কৃপে হুলে নিলে তাইয়ে,
রে পানৱ ! পিতা হয়ে কন্তু হয় হৱণ !

(१८०)

କୋଥା ହେ ଅଯୋଧ୍ୟାନିଃଥ,
ଖଟିଲେ କି କରି ମାତ,
ଅଯୋଧ୍ୟା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ? ବିହନେ ତୋମାର,
କାନ୍ଦେ ଓଇ ଦିବାନିଶି +
ମେହି ରମ୍ୟ ବନ, ରମ୍ୟ ସନେ ଯଥା,
ଥେଲେ ଛିଲେ ହାସିଃ ।

(১৪৪)

সেই মহা সত্তাতলে,
শুগাল কুকুরে খেলে,
যথে এক দিন, শোভেছিলে সীতাপতি,
সীতা বামে করি ;
পুনরায় যথা, সোণির সীতার,
নানিল ষাতনা হরি ।

(১৪৫)

এই সে পরীক্ষা বাপি !
যে থানে কমলা স্থাপি,
জালালে অনলে, ডুবিলে আবার,
এই সে সরযু নদী ;
কেড়ায় বল, ডুবিতে তোমায়,
ষাতনা জুড়ায় যদি ?

(১৪৬)

প্রেম-পুরিক কলি,
আশা-মরাল মণ্ডলী,
পুড়িয়াছে যত, বিলাসের মীন,
শুধায়েছে সরোবর জীবন আমার ;
কোমল সেশ্যা, হয়েছে কণ্টক,
পড়েছে মুখের ভাতে বাঁশের অঙ্গার ।

(১৪৭)

প্রিয়াচ্ছবি মনেধরে,

প্রেম-পাগল ।

তব শুণ গান করে,
 ব'চিরাছি এত দিন, কিন্তু প্রিয়ে আর
 থাকিতে পারিনে আমি বিহনে তোমার !
 কি দুর্দিশা প্রেমিলি ! দেখে ঘারে একবার,
 প্রেয়সি ! প্রেয়সি ! প্রিয়া ! প্রেয়সি আমাৰ

(১৪৮)

ত্রিভুজ ভঙ্গিমা বাঁকা,
 সর্বাঙ্গে অঙ্গনা অঁকা,
 ঝপিলী ঝঞ্জন, কামিনী মেহন,
 কোথারলে বংশীধারী !
 নারীৰ বিৱহে, পড়ি এ পানৰ,
 ডাকিছে সহিতে নাৰি ।

(১৪৯)

কালিনী তটিনী ওই,
 কৰিতেছে থই থই,
 তব প্ৰেম তৱী, ব্ৰজঙ্গনা ভৱি,
 ভসাত ঘাহাৰ বাঁৰি,
 পায় দাঢ়ি ভৱে, বেতে ধীৰে ধীৰে,
 বাণীতে গাইত সারি ।

(১৫০)

চিৱঃমুখী জন,
 ব্যথিত বেদন,
 ভুলে একবার, বুঝিতে পাৰে ?

କେମନେ ଜାନିବେ,
ବିଷେ କି ଯାତନା,
କତୁ ଭୁଜୁମେ, ଦଂଶେନି ସାରେ ।

(୧୫୧)

“ବୈଚେ ଥାକ; ବାଚି ଯଦି,”
ସାଗରେ ମିଶିବେ ନଦୀ,
ଏହି କଟି କଥା ସବେ କରିଲୁ ଶ୍ରବଣ ;
ମେହି ଦିନ ହ'ତେ ମନେ,
ନିଶ୍ଚର ରେଖେଛି ଜେନେ,
ସକଳ ବ୍ରହ୍ମର ବନ୍ଧୁ ପ୍ରେସ୍‌ସ୍ଟୀ ବନ୍ଧନ,
ତାହି ବୁଝି ବନ୍ଧ-ଗର୍ଭା କରେଛେ ହରଣ ।

(୧୫୨)

ମେ ଅବଧି ଫୁଲ ମାଳା,
କତ ମଧୁ ଧୂଲା ଥାଲା,
ସିନ୍ଦୁ ନ, ଶୁଗଙ୍କି ତୈଲ, ଗୋଲାବ, ଆତିଶ,
ନବ ଚିକଣୀ, ଆରମ୍ଭୀ,
ଯାହା କିଛୁ ଭାଲଦାମି,
ସକଳି ସାଗରେ ଦିଇ କରି ସମଦର ।

(୧୫୩)

କମଳେର ଦଳ ଛିଡେ,
ଚୁଷିଯା ଦିଯାଛି ଛେଡେ,
ମୃଣାଲେତେ କୋଳଦିଯା ଭାସାଯେଛି ଜଳେ ;

প্রেম-পাগল।

হঃখ কথা হচারিটী,
 লিখে ভাসাত্তাম চিঠি,
 লয়ে বাও তরঙ্গিনি দ্রুত বেগে চলে,
 প্রেয়সীকে দিও সব ঘমকথা দলে।

(১৪৫)

যদি না চিনিতে পারে,
 তখনি বলিও তারে,
 যাহারে জীয়স্তে মেরে, ভালবাসা চুরিকরে,
 বসে আছ সর্বনাশী হ'য়ে রাজরাণী,
 তুমিত ভুলেছ তারে,
 সেকি তা ভুলিতে পারে,
 দিয়াছে তোমাকে সেই এই চিঠি থানি,
 কেমন আছহ তুমি জিজ্ঞাসেন তিনি।

(১৫৫)

ক্ষণ পরে দেখি হায় !
 সকলি আপনি থার,
 যম্য প্রেয়সীর তরে কিছুই না রাখিল ;
 কল কল কলে কয়,
 “সে তোর পাব”র নয়”
 অভাগার যত আশা একে বারে নাশিল।

(১৫৬)

“ বেঁচে থাক ; বাঁচি যদি,
 সাগরে মিশিবে নদী ”

ଏହିତ ସାମର ! କୋଷାର, ଲିଆର !

ଡାକି ଆମି ଦୂନରାର,
ଆଟିଲି ନା ତବୁ, ଉଃ, ଜଳିବା ଗେଲ,
ଏଥିଲି ମିଶାବ କାହିଁ ।

(୧୯୭)

ବିବାହ ରଜମୀ ଘର,
ଏଥିଲି ଓ ସାଧିତେ ହେ,
ଚେକେ ମୁଖ ମୁଦେ ଚୋକ, ବସିତେ ଆବାକାନନ୍ଦ;
ହିତେ ପାତା ଢାକା ଝୁଲ,
ମୁହଁ ହାମେ ଆଣାକୁଳ,
ତେବେହେ ଏଥିଲିଜ୍ଜା, ତବୁ କଥା କହନା ?

(୧୯୮)

କତ ବାଞ୍ଛିଲାମ ବେଣ୍ଟି
ଚୁଦିଲାମ ମୁଖ ଥାମି,
ବକ, ବିକସିଯା କତ କରିଲାମ କୋଳେ,
ତବୁ ଓ କି ଲଜ୍ଜା ଆଛେ,
ଆସିତେ ଆମାର କାହେ,
ଯାବେନା କି ଲଜ୍ଜା ତବ ଆମି ନା ମରିଲେ ?

(୧୯୯)

କୌଣ ମଣି ଆମାର,
ଆର ଆମ ଏକବାର,
ଆର କିଛୁ ନା କରିବ, ଏକ ବାର କୋଲେ ନିବ,
ତୁମ୍ହାର ମିଶିବେ ପ୍ରେସ ଅନ୍ତେ ତୋମାର,

ଶ୍ରୀମତୀ ପାତ୍ନୀକଣ୍ଠ ।

ନାଗର କବିତା ।

(୧୯୦)

ଏହି ସୀର ଶେଷ ବୀର,
 ରଜ୍ଞୀ ଥାଇ କାଳ ଆର,
 ବେଦୋଲେ ଧାରୀରେ ପୀର, ଉଚକ ନଦୀ ବହାଇବ,
 ପ୍ରେସକାଟା, ପ୍ରେସିକାଟା, ଏହି ଯମ ସାର,
 ପ୍ରେସ କଥା ଦୂର ହବେ, ଆଶାର ଆଗାନ୍ବ କବେ,
 ପରିଜ ରାମେର ବାନୀ ଫଳିଯ ସଂହାର ।

(୧୯୧).

ଓହି ଯତ ପତୀକାର !
 ତାରୀର ଅକରେ ତାର,
 ଲିଖିବ ଏଥିଲି, “ତାଲ ବାସିଓନା,
 ବାସିଓନା .. ବାସିଓନା କାମେ,
 ଧରିବେ ସତରେ, ଓହ ଏତେ ରେଷେ,
 ଶାଥାର କରିବୀ ତାରେ ।

(୧୯୨)

ତୁ ସିହେ ମରନୀ ଲାଗି !
 ଏହାମ ଢାହେ ଆହାର,
 ନତୁଥର । ଆଜି ଧର କୁଳାଳାରେ,
 କେଲାଗ ବୈଲାହୁଗିଲେ !
 ସେ ରତନ ଆଶେ, ତୁ ସିହେ ଅଧର,
 ଶେଷେନ ଆସାର ମିଳେ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦମଳ ।

४५

(୧୬୩)

ଆହ ! ଆହ ! କେତେ ଆହ,
ବିଜହି ବିଶାଖେ କାହ,
ଦୟାବୁରେ ଅନ୍ତରୀଳମ,
ବାହେକ ସେଇ ବର୍ଣ୍ଣ,
ପ୍ରେରିଦେବ କି ଅନ୍ତର ପରିଣୀତେ ହସନ୍ତେ !
ପତିକାଶ ଲଙ୍ଘାରିଣୀ ଅସି ତୋରୀ ରେ କାହିନୀ,
ତୋଦେଇ ମୋହିନୀ-ଧାରେ ଅଭାଗ ଏହୋମ ରେ !

(୧୬୪)

କେହ ନାହିଁ ! କେହ ନାହିଁ !
ଆହ ଏବ କେହ ନାହିଁ !
ଓହେ ମର୍ବ ବୃଦ୍ଧି ! କେ ଆହେ ଅବୀବ !
ଆଦି ଅଞ୍ଚ କାନ ଲବ ;
ସମ କେହ ଧାତେ, ବାଲ ଓ ତାହାକେ,
ବରିଲ ପାଗଳ ତଥ ।

ବୁଝେ କେଲ ଛାନ୍ଦି ହତେ ଅନ୍ତରେ ଆହ,
ଅନ୍ତର କଲକ-ଚିକା ହୁଥ ପରିଣୀତ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ୭ ।

